

דאימיה הוא.

דחא תניא, (176) ושיון בביצת טריפה שהיא אסורה מפני שגדלה באיסור. עד כאן לישנא אחרניא.

אמר ליה רבא לרב הונא: תניא דמסייע לך, שחכמים מודים לרבי אליעזר באפרוח שנולד מביצת טריפה.

דתניא, "מלא תרווד" [מידה מסוימת הקובעת לענייני טומאה] של רימה [קבוצת תולעי בשר הנוצרת בבשר ומחוברת אליו] הבאה מאדם חי, רבי אליעזר מטמא, וחכמים מטהרין.

ויש לכך שני פירושים: פירוש ראשון, שהתולעים יצאו מאדם חי, ואחר כך מת, ונחלקו אם מטמאת הרימה טומאת מת.

סוברים "זה וזה גורם מותר". ואי לישנא בתרא, למאן דאמר "טריפה אינה יולדת", מתירים חכמים משום שהם סוברים כי "עובר לאו ירך אמו", ומותר הולד.

אבל אפרוח שיצאה מביצת טריפה, מודים חכמים שהוא אסור —

אי לישנא קמא, התם, בולד בהמה, איכא היתרא בגויה, יש גורם היתר בנוסף לגורם האיסור, ולפיכך התירו. אבל אפרוח ליכא היתרא בגויה, אין גורם היתר, כי מדובר (175) ב"שיחלא קמא", באותה מחרוזת ביצים שהיו בה בשעה שנטרפה, ונטרפו עמה. ומודים חכמים שהיא אסורה.

ואי לישנא בתרא, התם, בולד בהמה, אמאי שרו רבנן, משום שהם סוברים ד"עובר לאו ירך אמו". אבל ביצה, גופיה

ובחידושי חתם סופר [שם] מסביר שיטה זו במשל: עיסת חולין שנתחמצה בשאור של תרומה וחולין, שייך לומר "זה וזה גורם". מה שאין כן עיסת תרומה שנתחמצה בשאור של חולין — וכי נאמר שגרמת החולין עושה אותה לחולין, הלא כולה תרומה היא?! וכמו כן בביצת אפרוח, שכל כולה נוצרה מהאם הטריפה, וכי תיכשר בגרמת הזכר?! ולפי זה מבוארת היטב הלישנא אחרניא הירושלמית [כאן בסוגיא] שבאה לחדש שאפילו למאן דאמר טריפה יולדת ובבהמה מתירים חכמים מחמת גורם ההיתר — בביצת טריפה מודים חכמים שהיא אסורה!

176. או שנגרוס: תנן, והיא משנה במסכת עדיות [פרק ה משנה א] ועיין במסכת חולין שם בתוס' ד"ה ושיון.

175. כן הוא בשיטה מקובצת [אות טו] וכן מפורש בפירוש רבינו גרשום.

ויש לדון, אם מדובר ב"שיחלא קמא", היינו אותן הביצים שהיו בה קודם שנטרפה כמו שמפורש ברש"י במסכת חולין [נח א], איזו שייכות יש להם עם "זה וזה גורם", הלא הוי ממש כעיברה ולבסוף נטרפה?

והיה אפשר לבאר [ויתכן שזוהי כוונת הגר"א בהגהותיו, ועיין דברי נחמיה ועולת שלמה] על פי דברי המהרש"א [שם] שללישנא קמא, דהיינו בנטרפה ולבסוף עיברה ונחלקו ב"זה וזה גורם", מודים חכמים בביצת טריפה שהיא אסורה, ואינו מועיל גורם ההיתר של הזכר כלל [אף אם לא "ספנא מארעא" — עיין היטיב הסוגיא שם]! והטעם, משום שבתרנגולת, בניגוד לבהמה, האם היא הגורם העיקרי והבלעדי לגדילת הולד, ואין להתחשב בגרמת ההיתר והוא הזכר.